

Kemin Kirkonkylän osakaskunnan hoitokunta
c/o Markku Sotisaari
Sotisaarentie 18
94300 Kemi

LAUSUNTO 24.1.2014

Maa- ja metsätalousministeriö
kirjaamo@mmm.fi

Lausuntopyyntönnä MMM 022:00/2008

Lausunto uuden kalastuslain hallituksen esitysluonnoksesta

Kemin Kirkonkylän osakaskunnan hoitokunta haluaa kunnioittavasti esittää seuraavan lausunnon luonnoksesta hallituksen esitykseksi uudesta kalastuslaista. Osakaskunta keskittyy lausunnossaan erityisesti seikkoihin, jotka koskevat ehdotetun sääntelyn vaikutuksia osakaskunnan vesialueella Kemijoen terminaalialueella.

Ehdotuksessa korostetaan yleisesti pyrkimystä luonnonkalakantojen vahvistamiseen ja kalaistutusten vähentämiseen. Kemijoen edustan merialueella kalastus on joen valjastamisesta seuranneen luonnonlohikannan tuhoutumisen jälkeen perustunut istutetun kalan pyyntiin. Korkein hallinto-oikeus on vuonna 1980 määrännyt vesivoimaloita rakentaneet yhtiöt suorittamaan lohien, meritaimenen ja vaellussiian velvoiteistutuksia Kemijoen merelliselle vaikutusalueelle. Jokien patoamisen kompensatioksi istutettujen lohien suojeluun ei ole tarvetta. Näiden lohien istutuksen tarkoituksena on kalastuksen ylläpito.

Nykyään kalastusta Kemijoen terminaalialueella rajoitetaan valtioneuvoston asetuksella lohienkalastuksen rajoituksista Pohjanlahdella ja Simojoessa. Terminaalialueen rajoituksia on perusteltu tarpeella suojella Tornionjoen luonnonlohikantaa.

Oikeus kieltojen ja rajoitusten antamiseen

Ehdotuksen 52 §:ssä säädetään kalastuksen rajoittamista koskevasta asetuksenantovaltuudesta ja 53 §:ssä ELY-keskusten toimivallasta rajoittaa kalastusta. Näissä annetaan mahdollisuus kalastuksen rajoittamiseen alueella, jossa esiintyy kalalaji tai -kanta, jonka elinvoimaisuus tai tuotto on heikentynyt tai vaarassa heikentyä taikka vesialueella, joka on keskeinen kalalajin tai -kannan lisääntymisen kannalta.

Erityisesti ehdotuksen maininta pelkästä kalakannan tai -lajin esiintymisestä alueella on epämääräinen. Esimerkiksi Kemijoen terminaali-alueella esiintyy vähäisessä määrin Tornionjoen luonnonlohta, millä perusteella kalastusta terminaali-alueella nykyisin rajoitetaan. Luonnonlohen määrästä terminaali-alueella on tehty tutkimuksia, joiden tuloksilla ei kuitenkaan voida perustella, että sen suojelemiseksi olisi tarpeen pitää voimassa nykyisiä rajoituksia. Sanamuotonsa mukaisesti ehdotettu säännös mahdollistaisi tämänkaltaisten rajoitusten voimassapitämisen silloinkin, kun uhanalaista kalalajia esiintyy vesialueella vain niin vähäisiä määriä, ettei tällä vesialueella annettavilla rajoituksilla voi olla merkittävää vaikutusta sen suojeeluun.

Kuten ehdotuksen perusteluissa todetaan, 52 ja 53 §:n nojalla asettavat kiellot ja rajoitukset ovat omaisuuden suojan kannalta merkittäviä. Sekä valtioneuvoston että ELY-keskusten antamien rajoitusten tulee tämän vuoksi täyttää perusoikeuksien rajoittamiselle asetetut edellytykset.

Käytännössä on osoittautunut, ettei rajoitusten merkitystä perusoikeuksien kannalta välttämättä edes asetusta antaessa punnita riittävästi. Tornionjoen luonnonlohikannan elvyttämistä ja ylläpitoa tulee pitää positiivisena seikkana. Julkisen mielipiteen ja sen vaikutuksesta yleisen poliittisen tahdon suuntana on ollut turvata ennen kaikkea virkistyskalastus Tornionjoessa. Tämä on omiaan johtamaan jopa ylilyönteihin luonnonlohen suojeleksi, mistä osoituksena on vailla biologisia perusteita olevien rajoitusten säätäminen myös Kemijoen terminaali-alueella.

53 §:n 4 momentissa on säännös, jonka mukaan ELY-keskuksen antamat rajoitukset eivät saa rajoittaa kalastusoikeuden hyödyntämistä enempää kuin on välttämätöntä rajoituksen tavoitteen saavuttamiseksi. Vastaava säännös olisi aiheellista lisätä myös 52 §:än.

Lisäksi vähintään mainittujen säännösten perusteluissa tulisi tarkentaa, että rajoituksia tai kieltoja voidaan antaa ainoastaan sellaisella vesialueella, jossa suojeltavaa kalalajia tai -kanta esiintyy huomattavissa määrin ja rajoitukset ovat välttämättömiä sen suojelemiseksi.

Istutettavien kalojen merkintä

Ehdotuksen 74 §:ssä annetaan oikeus valtioneuvoston asetuksella säätää istutettavien kalojen merkinnästä. Tämä on yhteydessä 52 ja 53 §:iin, joiden mukaan on mahdollista kieltää muiden kuin merkittyjen kalojen saaliiksi ottaminen. Tämä merkitsisi velvollisuutta vapauttaa muut kuin merkityt kalat.

Ehdotuksen perustelujen mukaan näin voitaisiin esimerkiksi estää kalastuksen kohdistuminen suojelun tarpeessa olevaan luonnonkantaan ja samalla mahdollistaa elinvoimaisen istutuskannan kalastus. Perustelujen mukaan rajoituksella ei suoraan rajoitettaisi kalastusoikeuden ydinsisältönä olevaa oikeutta harjoittaa kalastusta, vaan ainoastaan luonnolliseen vaarantuneeseen tai heikentyneeseen kantaan kohdistuvaa kalastusta.

Teoreettisena sääntely voi ensi näkemältä vaikuttaa toimivalta. Kuitenkin käytännössä kalojen vapauttaminen aiheuttaa huomattavaa lisätyötä kalastajille. Kalat myös voivat

vahingoittua pyydykseen joutuessaan tai saada tartunnan viime aikoina huomattavasti yleistyneestä vesihomeesta. Vahingoittuneen tai sairastuneen kalan vapauttaminen ei edistää tämän kalakannan suojelua.

Merkintöihin perustuvalla suojelulla saatavat edut voivat parhaassakin tapauksessa olla niin vähäiset, etteivät ne ole suhteessa siitä kalastajille aiheutuvaan lisätyöhön. Laista tulisi tämän vuoksi poistaa istutuskalojen merkintää koskeva asetuksenantovaltuus.

Yhteenveto

Lakiehdotuksessa ei ole riittävästi arvioitu etenkin siinä ehdotettujen rajoitusten ja kieltojen antovaltuuksien merkitystä ammattikalastajien toimeentuloon. Kalastuselinkeinon harjoittaminen on riippuvainen kalan määrään vaikuttavista luonnollisista tekijöistä (sairaudet, hyljetuhot ym). Tämän lisäksi elinkeinon harjoittamiseen vaikuttaa mitä suurimmassa määrin kalastusta koskevat säännökset. Ehdotuksessa annetut laajat valtuudet rajoittaa kalastusta asetuksella ja ELY-keskuksen päätöksillä eivät ole omiaan lisäämään kalastusmahdollisuuksien ennakoitavuutta ja vaikeuttavat investointien tekemistä.

Laissa tulisi tarkemmin säätää niistä edellytyksistä, joilla kalastusta voidaan rajoittaa, jotta mahdolliset rajoitukset perustuisivat aina todelliseen tarpeeseen.

Kemissä tammikuun 24 päivänä 2014

Kemin Kirkonkylän osakaskunnan hoitokunta

Markku Sotisaari
puheenjohtaja